

Keep Swinging 33 Jazzmeesters van de 20ste eeuw

Meer dan folk, blues, country en soul is pure jazzmuziek voor veel pop/rockliefhebbers een brug te ver. Een enkele klassieker van Miles Davis of John Coltrane, of wellicht een bossanova-album van Stan Getz staat misschien in de kast, maar daarmee houdt het doorgaans wel op. Maar ook voor hen staat het boek *Keep Swinging - 33 Jazzmeesters* vol smakelijke, aanbevelenswaardige verhalen over een aantal iconen van de 20ste eeuwse jazz, van de hand van Bert Vuijsje, een van de grootste schrijvende jazzkenners van ons land. Voor dit boek is geput uit artikelen die de auteur eerder schreef voor ondermeer Vrij Nederland, de Volkskrant, Jazzwereld, Jazz Nu en Jazzism.

Vooropgesteld: we hebben hier niet te maken met 33 biografieën in de zuivere zin van het woord, hoewel dikwijls toch een beknopte levenswandel in de portretten zijn verweven. Nee, het zijn veel meer essays, waarin de auteur regelmatig duidelijk stelling neemt. Sommige stukken zijn dan weer meer anekdotisch van aard of beschrijven persoonlijke ontmoetingen dan wel concertbezoeken van de auteur. In dit licht bezien heeft het ook geen zin om te gaan muggenziften over ontbrekende jazzgrootheden in dit boek (waarom wel een hoofdstukje over Wes Montgomery maar niet een over Grant Green, wel Buddy Rich maar niet Art Blakey of Max Roach, enz.). Wie beknopte zakelijke biografieën wil lezen, kan terecht op Allmusic.

Enkele voorbeelden: Het stuk over Coleman Hawkins - getiteld *De uitvinder* - begint met de geschiedenis van de saxofoon. Toepasselijk als je bedenkt dat Hawkins algemeen wordt beschouwd als de uitvinder van de saxofoonjazz, die amper 18 jaar oud was toen hij in 1922 zijn eerste opnamen maakte. En de auteur maakt in dit stuk duidelijk waarom hij Hawkins als een belangrijke voorloper en grondlegger ziet van de bebop, waar veel anderen vooral vasthouden aan Charlie Parker en Dizzy Gillespie.

Bij Billie Holiday staat hij dan weer stil bij haar gemankeerde autobiografie (waaruit destijds veel onwelgevalligs is geschrappt) en bij de prachtig gerestaureerde muziek uit de periode 1933-1944 op de 10cd-album *Lady Day: The Complete Billie Holiday On Columbia 1933-1944*. In het stuk *De Verloren Zoon* (over Fats Navarro) staat de zoektocht van Vuijsje naar de roots van de trompettist centraal. Hij reist naar Key West, een uithoek in Florida, en spreekt daar met een zus en een halfzus van Fats.

Lee Morgan vind ik persoonlijk een klasbak, een geweldenaar. Vuijsje is kritischer, hij schrijft over hem: "Op 14 november 1959 in het Amsterdamse Concertgebouw was hij 21, en toen was zijn muzikale neergang in feite al begonnen, een neer-

gang die zou eindigen met zijn roemloze dood op 19 februari 1972. Wat ging er mis met Lee Morgan?" De auteur onderbouwt zijn stelling middels een beknopt maar uiterst boeiend carrière-overzicht van de trompettist, waarin naast Morgan's muziek ook diens psyche aan bod komt. En waar in het stuk *Onderschat? Overschat?* over Joe Henderson Vuijsje schrijft dat de beste muziek van Henderson te horen is op het album *Joe Henderson In Japan* uit 1971 wil ik die plaat direct hebben.

Vuijsjes schrijfstijl is helder en bondig, en zijn bij het lezen voelbare geestdrift en bezieling werken aanstekelijk. Zoals ook in het verhaal over Thelonious Monk waarin hij vertelt over het interview dat hij in 1964 met de pianist zou hebben, maar dat op het laatste moment niet doorging omdat Monk in slaap was gevallen tijdens een interview dat vóór dat van Vuijsje plaatsvond: "Hij werd geïnterviewd door - geloof het of niet - een vertegenwoordiger van een ziekenhuisomroep, een totale amateur die de domste vragen stelde." Als lezer zie je Vuijsje dan voor je, die zaterdagmiddag 15 februari 1964, zich inwendig opvretend.

En wat schrijft Vuijsje over Miles Davis? Wel, dat essay gaat voor een belangrijk deel over de vraag wat Miles Davis bewoog om eind jaren zestig elektrische muziek te gaan spelen, waarmee hij een behoorlijk deel van zijn publiek van zich vervreemde. Eerst constateert Vuijsje: "Over de elektrische muziek van Miles Davis heersen in het jazzmilieu voornamelijk twee meningen: 'Het is fantastisch' of 'Er deugt niets van'." Om daar enkele regels later aan toe te voegen: "Zelf reken ik mij grotendeels tot het tweede kamp, met als muzikale kanttekening dat ik de spontane ritmische interactie binnen een groep tot de essentiële kwaliteiten van de jazz reken. Denk bijvoorbeeld aan de wisselwerking tussen Miles Davis en eerst drummer Philly Joe Jones en daarna Tony Williams. Van die interactie blijft onder de genadeloos beukende 8/8-beat van de rockjazz in de regel weinig of niets over, en daarmee valt volgens mij een beslissend element weg uit de bekoring van de muziek."

Na lezing over het stuk van Miles Davis bedacht ik dat wat Miles met de jazz deed precies dat was wat Bob Dylan enkele jaren daarvoor met de folkmuziek deed.

De 33 in opbouw sterk van elkaar onderscheidende stukken maken *Keep Swinging* tot een feest om te lezen, ook voor niet jazz-kenners. Het boek is geïllustreerd met foto's van de grote Amerikaanse jazzfotograaf William P. Gottlieb.

RENÉ VAN KAAM

Keep Swinging
- 33 Jazzmeesters van de 20ste eeuw
door Bert Vuijsje
(met bijdragen van Jeroen de Valk
over Chet Baker en Ben Webster)
Uitgeverij In de Knipscheer
ISBN 978-94-93214-67-5
260 pagina's, prijs € 24,50